

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye cezaevlerinde hasta mahpusların maruz kaldığı hak ihlalleri, uzun süredir kamuoyunun ve insan hakları savunucularının gündeminde yer almaktadır. Özellikle ağır hastalığı bulunan mahpusların tedaviye erişememesi, tahliye taleplerinin reddedilmesi ve cezaevi koşullarının insan onuruna aykırı biçimde sürdürülmesi, devletin yaşam hakkı ve sağlık hizmeti sunma yükümlülüğüne aykırı bir tablo ortaya koymaktadır. Bu durumun siyasi ayrımcılık iddialarıyla birlikte derinleştiği, sağlık raporlarının Adli Tıp Kurumu tarafından keyfi biçimde reddedildiği vakaların kamu denetimini ve araştırması getirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

Sümeyye BOZ

Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye hapishanelerinde tutulan hasta mahpusların yaşam hakkı, sağlık hizmetlerine erişimi ve tedavi süreçlerinin niteliği, uzun süredir kamuoyunda ve insan hakları kurumlarının raporlarında ciddi endişelere konu olmaktadır. 2024 yılına ait İnsan Hakları Derneği'nin Hapishaneler Hak İhlalleri İzleme Raporu'na göre Türkiye cezaevlerinde en az 1412 hasta mahpus bulunmaktadır. Bu mahpuslardan 335'i ağır hasta olarak nitelendirilmekte, 230'u ise tek başına yaşamını sürdürememektedir. Ne var ki, bu kişilerin büyük çoğunluğu cezaevlerinde tutulmaya devam edilmekte, tıbbi raporlarla sağlık durumu açıkça belgelenmiş olmasına rağmen tahliye edilmemektedir. Bu durum, yaşam hakkı ve sağlık hakkı bakımından açık bir ihlal oluşturmaktadır.

Cezaevlerinde sağlık hakkı ihlalleri yalnızca tedavi edilmeme durumu ile sınırlı değildir. Kelepçeli muayene uygulamaları, hastane sevklerinin sistematik biçimde geciktirilmesi, muayene sırasında mahremiyetin ihlal edilmesi, revir ve doktor sayısının yetersizliği, mahpuslara ilaçların verilmemesi ya da geciktirilmesi, kantinlerden besin ve hijyen ürünlerine ulaşımın sınırlı olması, temiz suya erişimde kota uygulamaları gibi çok sayıda hak ihlali hasta mahpusların yaşam koşullarını daha da ağırlaştırmaktadır. Ayrıca hastanelerden alınan "cezaevinde kalamaz" raporlarına rağmen, Adli Tıp Kurumu'nun taraflı biçimde "cezaevinde kalabilir" şeklinde değerlendirmelerde bulunması bu ihlalleri meşrulaştırmakta, mahkemeler de bu siyasi değerlendirmeleri gerekçe göstererek tahliyeleri engellemektedir. Bu keyfi ve çelişkili raporlamalar, Adli Tıp Kurumu'nun bağımsızlığı ve tarafsızlığına gölge düşürmektedir.

Hasta mahpusların sağlık hizmetine erişiminin engellenmesi, yalnızca fiziksel değil psikolojik olarak da yıpratıcıdır. Kanseri, epilepsi, kalp, solunum yetmezliği, organ yetmezliği, felç gibi hayati risk taşıyan hastalıkları bulunan mahpusların tek kişilik hücrelerde tutulması, tedavi için gerekli tıbbi cihazların bulunmaması ya da sevk sırasında yaşanan kötü muamele nedeniyle tedaviyi reddetmek zorunda kalmaları, hem Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17. maddesine hem de tarafı olunan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırıdır.

• Bu bağlamda; Türkiye cezaevlerinde hasta mahpusların yaşadığı hak ihlallerinin sebeplerinin bütüncül biçimde ortaya çıkarılması, Adli Tıp Kurumu'nun karar süreçlerinin şeffaflığının ve bağımsızlığının incelenmesi, sağlık hakkı ve yaşam hakkı bağlamında infaz uygulamalarının evrensel insan hakları standartlarıyla uyumlu hâle getirilmesi amacıyla Meclis Araştırması elzemdır.

1			
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	AK
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	A Kaya
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	Xezze coşkun
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	ÇİÇEK
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	